

Slovenski dom

Ste. 117

Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Leto II.

Politični razgovori kneza namestnika Pavla s francoskim državniki

Francija in naša zunanja politika

Pariz, 28. maja. o. Knez-namestnik Pavle in knežinja Olga sta se na poti iz Londona v domovino ustavila v Parizu in to na povabilo predsednika francoske republike Lebruna. Knez-namestnik je dospel v Pariz v torek zvečer in so ga na postaji slovesno sprejeli. V sredo je predsednik republike Lebrun priredil knezu-namestniku in knežinji Olgi kosilo, ki se ga je udeležilo tudi knezovo spremstvo, osebje našega poslanstva v Parizu, predsednik francoske vlade Leon Blum, trgovinski minister Bastid ter več drugih francoskih političnih osebnosti.

Popoldne je predsednik francoske vlade Blum obiskal kneza-namestnika v njegovem hotelu. Knez-namestnik se je z Blumom dalje časa razgovarjal.

Ob obisku kneza-namestnika v Parizu je vse fran. časopisje prinasalo članke, v njih je poudarjalo pomen tega obiska in pomen razgovorov, ki jih je knez-namestnik v Parizu imel. Vsi listi hvalijo veliko državniško in politično delo, ki ga je knez-namestnik dosegel, odkar vodi usodo jugoslovanske države. Poudarjajo tudi, da je imel obisk kneza-namestnika v Parizu namen, da se porazgovori s franc. voditelji o vprašanih glede francosko-jugoslovanske razmerja in političnega položaja v srednji Evropi. V nasprotju s tem, kar so trdili v nekih krogih, ki so preveč prizadeti pri omajanju prijateljskega razmerja med Francijo in Jugoslavijo, se to razmerje med obema državama ni nič pokvarilo. To razmerje se slej ko prej

razvija v ozračju pristranskega sodelovanja. Po sklenitvi nedavne italijansko-jugoslovanske pogodbe so v nekih krogih trdili, da se Jugoslavija pridružuje osi Berlin-Rim, da se oddaljuje od Francije in da je več ne zanima usoda Male zveze.

Francoska priznanja

Pariz, 28. maja. »Ordre« objavlja članek o bivanju kneza-namestnika Pavla v Parizu. V Parizu se je razgovarjal z voditelji francoske politike o položaju v srednji Evropi, posebno pa o odnosih med Francijo in Jugoslavijo. Jugoslovanski knez-namestnik se je že v Londonu dvakrat sestal z Vyonom Delbosom in je voditeljem francoske politike razložil podrobno jugoslovansko zunanjo politiko in pravi pomen prijateljske pogodbe, ki jo je Jugoslavija podpisala z Belgijo in Italijo.

Mala zveza sredi političnih snubitev

Ženeva, 28. maja. o. V sredo popoldne so na izredni seji skupščina ZN soglasno sprejeli Egipt v Zvezo narodov.

Glavoale niso Avstralija, dominikanska republika, Španija in Mehika. Toda zastopniki zadnjih treh držav so izjavili predsedniku, da se pridružujejo izglasovalnemu rezultatu.

Težišče te politike je gotovo v zamisli kneza-namestnika Pavla in vlade dr. Milana Stojadinovića, da se pomiri tisti del Evrope, ki je včasih prizadeval hude skrbi mednarodni politiki. Prav nič ni mogoče zameriti Jugoslaviji, zakaj se to ni zgodilo že poprej, ker je Jugoslavija stalno vodila zunanjo politiko dobrega sosedstva in iskrenega sodelovanja z vsemi evropskimi državami. Najboljše dokaz zato je pač, da je Jugoslavija takoj po hitela in sklenila te pogodbe takoj, ko se je nudila ugodna prilika, da vzpostavi pristrane odnose z dvema sosedoma, s katerim je imela včasih hude težave. Pri vseh teh pogajanjih je knez-namestnik Pavle gotovo igral odločilno vlogo in tako zopet dokazal svojo modro in realistično politiko. Prav gotovo ga je pri pri tem podpiral dr. Stojadinović, ki se je tako v notranji kakor tudi zunanji politiki izkazal kot odličnega državnika in subtilnega diplomata.

Več pomena kakor uradnemu sporazumu sedanjega pa pripisujejo razgovorom, ki jih bodo izven Zveze narodov imeli zastopniki posameznih držav med seboj. Predmet zanimanja in pozornosti so državni Male zveze, zlasti zastopniki Jugoslavije. Češkoslovaški ministrski predsednik Hodža skuša z vsemi silami doseči zblizanje med Madžarsko in Malo zvezo ali pa vsaj med Madžarsko in Češkoslovaško. Domnevajo, da je Hodža v tem smislu dobil navodila od Francije in od Anglije, ki hočeta zavreči italijansko in nemško delo v srednji Evropi. Francoski in angleški zastopniki priporočajo Mali zvezi, naj se sporazume z Madžarsko tudi za ceno takojšnje madžarske oborožitve. Po drugi strani si Hodža prizadeva, da bi dosegel zblizanje Jugoslavije in Romunije v Sovjeti.

Francoski zunanji minister Delbos je pred svojim odhodom iz Ženeve sprejel zastopnike držav Male zveze in se z njimi dolgo razgovarjal.

Delbos je sredi odhoda na večerjo, ki jo je priredil češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta na čast zastopnikom držav Male zveze, Balkanskega sporazuma in sovjetske Rusije. Nato pa je Delbos odšel na sprejem, ki ga je priredil egiptski delegat Nahas paša.

Španija odbija posredovanje za mir

London, 28. maja. o. Reuter poroča, da je valencijska vlada poslala angleškemu zunanjemu ministru odgovor na angleško vlogo glede posredovanja in premirja v državljanski vojni. Valencijska vlada v svojem odgovoru zavrača vsakršno mednarodno posredovanje, ker se hoče vojskovati do zmage.

jona dinarjev proti pasivu 264,3 milijone dinarjev, ki so bili zabeležni v istem času lanske leto.

Podoben odgovor pričakujejo tudi od nacionalistične vlade v Burgosu.

Ženeva, 28. maja. AA. Havas: Danes ob 17. uri bo pred svetom ZN španski delegat del Vayo razložil dogodek v Španiji. Španska vlada v Valenciji misli poslati še dopolnila k »beli knjigi«.

Pariz, 28. maja. m. Na baskovskih bojiščih se nadaljujejo erditi boji. Generalu Mollu se je posrečilo po ostrih bitkah zavzeti Lemono, ki leži samo 10 km pred prestolnico Baskov, Bilbao. Boji za zavzetje tega mesta so bili silno ostri. Nacionalistično vojaštvo je opremljeno z najmodernejšim orožjem.

San Sebastijan, 28. maja. AA. Stefan: Štirje rdeči bataljoni so hoteli včeraj zavzeti postojanke na vrhu San Pedro, ki so jih včeraj zavzele nacionalistične čete. Rdeči so bili odbiti. Njihove izgube so velike.

Včeraj so rdeča letala bombardirala Palmo na Mallorci. Ena bomba je padla na italijansko vojno ladjo, ki vodi kontrolo v teh vodah.

Pogreba pokojnega Rockefellerja se je udeležilo nekaj 100 ljudi. Grobnico bo skozi tri mesece noč in dan stražila posebna straža.

Strašna nesreča pri Viltužu

Grof Zabeo povozil kolesarja do smrti, kolesarjeva hčerka težko ranjena

Maribor, 27. maja.

Danes, na krasen dan Telovega, se je pripetila na Dravski cesti usodna nesreča, ki je zahtevala človeško življenje. Ceste so bile prepolne kolesarjev, motociklistov in avtomobilistov. Vse je bitelo v naravo, da izkoristi krasno, solčno vreme. Tudi 36-letni monter falske elektrarne Herman Hostnikar se je napotil s svojim kolesom iz Rut pri Fali v Kamnico na obisk k svojim sorodnikom. Spremljala ga je na tej usodni poti njegova hčerka, 8-letna Ivanka. Hčerka je sedla pred očeta na kolo in tako sta se oba odpeljala proti Kamnici. Ko sta okoli 16. ure privozila v Bresterico mimo gradu Viltuža, je nenadoma privozil za njima avtomobil. V njem je sedel popolnoma sam grof Ivan Zabeo, sin pokojnega lastnika graščine na Fali. Grof Zabeo je dal znak s hupo in vozil naprej, misleč, da bo kolesar ostal na desni strani ceste. Hotel ga je prehiteti po pravilni levi strani. Med tem pa je ali kolesar postal radi nenadnega znaka avtomobila zmeden, morebiti pa je zakrivila to tudi njegova hčerka, skratka, tudi kolesar je zavozil na levo proti sredini ceste. V tem hipu je prišlo do usodnega trčenja. Avto se je zaletel od zadaj v kolo, vržal kolesarja in njegovo hčerko v loku na desno stran ceste v travo, sam pa je udaril z vso silo v podzidek cestne ograje pri Viltužu ter obstal skoraj popolnoma razbit. Hostnikar je priletel po nesreči z glavo na cesto ter udaril s tako silo ob tla, da si je razbil lobanjo ter je obležal na mestu mrtve. Njegova hčerka pa je padla na travo, na mehkejša tla, vendar je zadobila tako nevarne poškodbe, da

bo le težko ostala pri življenju. Grofu Zabeo se ni ničesar pripetilo, pač pa je njegov avto, popolnoma nov voz BMW št. 2-1494 močno poškodovan. Takoj je bila na mestu nesreče kopica ljudi, trudila se je okrog ponesrečenec ter ju skušala zbuditi v življenje. Mala Ivanka je še dihala in se pregibala, Hostnikar pa je ležal negiben in mrtve. Takoj po nesreči je privozil mimo mariborski tovarnar Potočnik, ki je naglo zdrvel naprej v Maribor ter obvestil mariborske reševalce o nesreči. Ti so se takoj podali z reševalnim avtomobilom na mesto nesreče v Viltuž. Malo ponesrečenko Ivanka so naložili na avto ter jo prepeljali v mariborsko bolnišnico, truplo Hostnikarja pa je ležalo na mestu, kjer je našel nesrečno smrt. Takoj sta bila na mestu nesreče tudi novi komandir orožniške postaje v Selnici narednik Jamnikar s podnarednikom Krajncem, ki sta napravila prvo preiskavo ter obvestila mariborske oblasti o tragičnem dogodku. Preiskovalni sodnik dr. Travner se je podal v Viltuž, za njim se je pripeljal tudi pravni zastopnik grofa Zabea. Izvršil se je komisijski ogled, pri katerem je bil zastopnik tajnik mariborske gasilske čete Jovčič. Ker je med tem časom močno deževalo, so bili sledovi avtomobila na cesti precej zabrisani, tako da se ni dalo točno ugotoviti, kako je avto v trenutku nesreče vozil. Tahometer na avtomobilu je še kazal hitrost 65 km na uro, znak, da je avto pri udarcu ob zid imel še veliko brzino. Obdukcija nesrečnega Hostnikarja se bo vršila jutri. Nesreča je zapustila v vsej okolici globok vtis ter se je o njej takoj razvedelo tudi v Mariboru.

Dr. Schacht išče surovine za Nemčijo

Pariz, 28. maja. o. Nemški gospodarski minister dr. Schacht je pred dvema dnevoma prispel z letalom v Pariz k svečanostim ob odprtju Nemškega doma na pariški svetovni razstavi. Slovesnosti v nemškem paviljonu so se udeležili glavni komisar razstave Labbe ter francoski trgovinski minister Bastid. Dr. Schacht je imel pri tej priliki nagovor, v katerem je izrazil željo po zblizanju, gospodarskem in političnem med narodi, k čemu naj služi pariška razstava.

Včeraj je imel dr. Schacht razgovore s francoskim trgovinskim ministrom Bastidom glede trgovskih pogajanj, ki teko med Francijo in Nemčijo zdaj.

Trgovinska bilanca v aprilu visoko aktivna

Belgrad, 28. maja. m. Carinski odbor finančnega ministristva je objavil statistiko naše zunanje trgovine v mesecu aprilu. Izvoza je bilo v tem mesecu za 570 milijonov dinarjev, uvoza pa za 462 milijonov dinarjev. Po vrednosti uvoza je ta april najboljši v zadnjih šestih letih. Glede uvoza pretekli mesec kaže povečanje za 42% proti lanskemu aprilu. Za prve štiri mesece je znašal izvoz 1.903,4 milijone dinarjev, uvoz pa 1.568,8 milijonov dinarjev. Letošnja aktivna znaša 334,6 milijona dinarjev.

Smrt sotvorca češkoslovaške države

Belgrad, 28. maja. m. Ob smrti velikega češkega politika in državnika Kramarja je notranji minister dr. Anton Korošec poslal glavnemu odboru njegove stranke sozlačno brzojavko tele vsebine:

»Se v živem spominu na čase skupnega političnega delovanja prosim glavni odbor, da sprejme moje iskreno sožalje in sočutje v tugi za izgubljenim predsednikom, velikim politikom in državnikom. — Dr. Korošec.«

Praga, 28. maja. V sredo ob 4 zjutraj je umrl v Pragi znameniti češki državnik dr. Karel Kramar, predsednik glavnega odbora stranke narodnega edinstva.

Dr. Karel Kramar se je rodil 27. dec. 1860. Po zelo uspešnih študijah o narodnem gospodarstvu se je dr. Kramar zgodaj začel baviti z znanstvenim in političnim delom. Leta 1895 je izdal svoje najbolj znano znanstveno delo »Češko državno pravo«. Za poslanca v avstrijskem parlamentu je bil prvi izvoljen leta 1891.

Dr. Kramar je hitro prišel v prve vrste stranke in je bil zadnja leta pred svetovno vojno njen dejanski voditelj. Vodje bivše avstro-ogrske monarhije so videli v pokojnem dr. Kramarju enega izmed najpomembnejših in najuspešnejših borcev za osvoboditev češkoslovaškega naroda, obenem pa tudi najpomembnejšo zvezo med češkim in ostalimi narodi habsburške monarhije.

Kmalu po vojni napovedi so dr. Kramarja zaprli in ga poslali pred vojaško sodišče. Junija 1916 je dunajski divizijski sodišče obsodilo dr. Kramarja in dr. Rašina, tedanjega predsednika upravnega odbora Živnostenske banke, na smrt zaradi veleizdaje. Smrtna obsodba nad dr. Kramarjem in dr. Rašinom se je decembra 1916, ko je prišel cesar Karel na prestol, spremenila v 15 letno ječo. Prihodnje leto so dr. Kramarja in dr. Rašina popolnoma pomilostili. Praga je dr. Kramarju po vrnitvi priredila kraljevski sprejem.

Zgodovinskega dne 28. oktobra 1918 je g. dr. Kramar postal prvi predsednik vlade češkoslovaške republike.

Takoj po osvoboditvi je dr. Kramar spremenil svojo državnoopravno stranko v narodno demokratično stranko, ki je predstavljala najuglednejšo češkoslovaško desničarsko stranko. Pozneje se je ta stranka spremenila v stranko narodnega edinstva.

Prav tako pomembno, kakor je bilo njegovo delo v službi lastnega naroda, je bilo neutrudljivo in neustrašno ter vztrajno delo dr. Kramarja za

Vesti 28. maja

Za zastopnika sv. očeta na poljskem evhrističnem kongresu v Poznanju je imenovan poljski primas kardinal Hlond. Kongres bo sredi junija. V posebnem pismu, ki ga je sv. oče poslal kardinalu, pravi, da pripisuje poznanskemu kongresu izreden pomen za poživitev katoliške vere na Poljskem.

Angleška kraljica mati je pred dvema dnevoma praznovala 70 letnico. Ob tej priliki so na dvoru priredili svečan ples, ki se ga je udeležilo čez dvatisoč ljudi. Londonsko prebivalstvo je kraljici priredilo velike manifestacije. Telefonsko ji je za njen rojstni dan čestital tudi »izgubljeni sin«, vojvoda Windsorski.

70.000 delavcev in železarski industriji v Ameriki je začelo stavkati. V bližnjih državah so tovarne morale omejiti delo. Incidentov še ni bilo.

Dva sporazuma med Anglijo in Romunijo so včeraj v Londonu podpisali. Oba se nanašata na plačilo romunskih dolgov in stopita v veljavo dne 1. junija.

Neville Chamberlain, angleški finančni minister bo v ponedeljek opoldne izvoljen za predsednika konservativne stranke.

Tajno komunistično postajo, ki je več mesecev povzročala preglavice nemški vladi, je odkrila policija blizu francosko-nemške meje. Postaja je oddajala vsak dan poročila o nezadovoljstvu v Nemčiji, zlasti med delavstvom, o razvoju protihitlerjevskih organizacij, o položaju v Španiji itd. Oddaje je začela in končala s pozdravom: »Gestapo navkljub!«.

Avtobusna stavka v Londonu je končana po sklepu seje, ki so jo vsrdo imeli zastopniki uslužbenških organizacij. Vse avtobusne osebe se je danes vrnilo na delo in se je v Londonu začelo redno prometno življenje.

Odgovor čikaškemu kardinalu Mundeleinu zaradi obsode narodnega socializma in njegovih voditeljev bo dal nemški propagandni minister Göbels danes na velikem narodno socialističnem zborovanju v Berlinu. Govor bodo prenašale vse nemške radio oddajne postaje.

Hitler je sprejel japonsko mornarisko odposlanstvo, ki ga je vodil admiral Kobajasi.

Voditelja francoske Ljudske stranke Doriota, ki pripravljata ustanovitev »Frontne svobode«, je vlada odstavila kot župana občine St. Denis.

Dovoljenje za izvoz helija bo na Rooseveltovo posredovanje dala ameriška vlada, ki je doslej nasprotovala temu. Države, ki bodo helij kupovale, se bodo morale zavezati, da tega plina za polnitev zrakoplovov ne bodo uporabljale v vojne namene.

Seja sveta Antikominterne je bila v sredo v Ženevi. Svet je ugotovil, da se je zaradi poživljenega delovanja Kominterne komunistična nevarnost na svetu zvečala. Seja je razpravljala predvsem o širjenju komunizma v razumnistvu. Udeležili so se je zastopniki 16 držav.

Meja vseh balkanskih držav je ena sama. Kdor bi napadel katerokoli balkansko državo, mora računati na enotnim odporom vsega Balkana. V tem je smisel prijateljstva v balkanski zvezi. Tako je izjavil predsednik turške republike Kemal Atatürk v telefonskem pogovoru s predsednikom grške vlade Metaksasom.

Polkovniku Lindberghu se je rodil sin. Rojstvo tega otroka sta Lindberghova skrivala, kar se je dalo, iz strahu, da mu ne bi začeli steti po življenju kakor roparji, ki so jima ukradli in ubili prvega otročka.

Bolezen romunskega kralja Karola se je malce poslabšala. Kralj ima hudo gripo in ne sprejema nikogar.

Mednarodni dogovor o sladkorju, ki ga je sklenila tako imenovana sladkorna konferenca v Londonu, so objavili pred dvema dnevoma. Dogovor se nanaša na omejitve sladkornega pridelka in na ureditev prodaje. Podpisalo ga je osem držav. Posledica tega dogovora bo najbrž zvišanje cen na drobno.

Angleški državni podtajnik za zunanje zadeve lord Plymouth je danes odpotoval na važen političen obisk v baltične države.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je izjavil časnikiarjem, da bo za vsako ceno preuredil vrhovno državno sodišče tako kakor zahtevajo korigiristi države in ljudstva.

Voditelja nemškega letalstva generala Milcha je sprejel belgijski kralj Leopold in se z njim dolgo razgovarjal.

Nenapadno pogodbo misli baje skleniti Anglija z Nemčijo. Temu cilju so služili obsežni politični razgovori, ki jih je nemški vojni minister maršal Blomberg imel med kronanjem v Londonu.

Padanje rojstev skrbi Anglijo. Londonski listi pišejo v zvezi zasedanjem imperijalne konference, da je to vprašanje zelo pereče, ker Anglija zaradi vedno manjšega števila rojstev danes že ne more več z lastnimi državljanji obljubiti prostora in še nenaselejenih pokrajin v svojih kolonijah.

Predsednik poljske republike Moscielski pride na uradni obisk v Romunijo v začetku junija.

Nemški vojni minister maršal Blomberg se odpelje v Italijo 2. junija. Uradno pravijo, da ga je na obisk povabila italijanska vojska.

Dve novi bojni ladji je dobila japonska vojna mornarica. Ladji sta najmoderneje konstrukcije. 15 ljudi je ubila strela v okolici Sofije včeraj ko je divjalo nad vso sofijsko pokrajino silovito neurje. Bilo je tudi veliko požarov. Škoda po toči znaša 20 milijonov levov.

Italijanski poslanik v Washingtonu, Suvich, je opozoril ameriško vlado na žalitve, ki jih prinašajo ameriški listi v napadih na Mussolinija.

Bivši španski prestolonaslednik grof Cavadonga je dobil hud napad mefilitne in mu niso mogli ustaviti krvavenja. Zdravniki se resno boje za njegovo življenje.

Nasedel je angleški rezoceanski parnik »Almaida Star«, ki je vozil iz Buenos Airesa v London. Nesreča se je dogodila blizu francoske luke Boulogne.

Blizu Severnega tečaja se je ponesrečilo tretje sovjetsko letalo, ki je hotelo pristati na kraju, kjer sta se spustili pred njim dve drugi. O letalu ni dozdaj še nobenih vesti.

Trije morilci pred sodniki

Velika razprava pred mariborskim velikim senatom

Maribor, 28. maja.

Malo je bilo na mariborskem sodišču še razprav, za katere bi bilo vladalo že nekaj mesecev vnaprej tako zanimanje, kakor za današnje, pri kateri sede na zatožni klopi trije roparski morilci, ki so lansko leto na zverinski način ubili in oropali upokojenega finančnega stražnika Ivana Strajnskega v Mejni ulici. Zaradi navala na sodno dvorano je morala policija že na vse zgodaj zasedati vhod na sodišče ter posredovati, da se je mariborska radovednost lepo složno razvrstila po dvorani in po hodnikih pred njo, ker vseh dvorana ni mogla niti sprejeti. Tako se sedaj med razpravo odpravljajo zanimivi prizori, oni, ki se nahajajo v dvorani, so nekaki posredovalci za druge, ki čakajo na hodniku. Vsak zanimiv moment z razprave se prenaša po teh posredovalcih iz dvorane. Pozornost, ki jo vzbujata današnja razprava, pa je tudi razumljiva. Obtoženci so mnogim osebno znani, saj so vsi domačini, Mariborčani. Njihov zverinski zločin je vzbujal splošno ogorčenje vsega mesta, njihov beg in filmsko zasledovanje, ki se je končalo z aretacijo v Avstriji, pa je držalo dolgo časa Mariborčane v veliki napetosti.

Kdo so obtoženci

Na zatožni klopi sede 24-letni tekstilni delavec Karel Stern, 28-letni trgovski pomočnik Ivan Koller in 40-letni ključavničarski pomočnik Fr. Belak, vsi trije doma iz Maribora in v mesto pristojni. Vsi so že v mladosti zašli na slaba pota ter so bili precej domači v mariborskem podzemlju, vsi tudi že večkrat predkaznovani. Zlasti Stern je bil že zloglasen znanec mariborske policije, saj je nekoč dejansko napadel stražnika na Kralja Petra trgu ter ga začel daviti. Koller in Belak sta se poznala še iz šolske dobe. Kollerja so njegovi starši dali študirati, pa se je že v mladosti izpridil ter je moral šolo pustiti. Izšel je za potem za trgovskega pomočnika. Belak je bil kot ključavničarski specialist za izdelovanje tehtnic. Vendar niti Koller niti Belak nista marala za pošteno delo. Prav iste vrste je tudi Stern, s katerim sta se Koller in Belak

Morilca Franc Belak in Ivan Koller

seznanila šele nekaj mesecev pred izvršitvijo zločina. Stern je bil izkušen tkalec, pa se je raje vdal brezdelju. Ko so se enkrat seznanili, so postali nerazdružljiva trojka. Nobenemu ni bilo za delo, vsi pa bi bili radi dobro živeli in tako se je kar naenkrat pojavila med njimi misel, da bi si sredstva za tako življenje pridobili potem zločinov.

Ustanovitev gangsterske družbe

Na takih njihovih sestankih se je porodila misel za ustanovitev razbojniške družbe. Sklep je bil hitro izvršen in gangsterji so se takoj podali na posel. Začeli so zbirati podatke o ljudeh, ki so jih poznali ter so o njih domnevali, da imajo veliko denarja. Najbolj spretnega se je izkazal za tako poizvedovanja Koller, ki je dobro poznal vse ljudi v območju svoje okolice. Kot prvo žrtev je predlagal upokojenega finančnega stražnika Strajnskega, o katerem je šel v Mejni ulici glas, da je zelo premožen človek ter hrani doma najmanj 20.000 dinarjev v gotovini. Za Strajnskeve jurje je vedel tudi Belak, ki je že sam nekoč poskusil Strajnskega okraati, pa se mu je naklep ponesrečil. Koller se je zanimal tudi za upokojenega šolskega nadzorika Ivana Koropca, ki stanuje v Gosposvetski ulici 14, ker je domneval, da tudi on hrani doma denar. Nadalje je Koller izvedel, da bi se dal denar najti tudi pri Bogomirju Lasbacherju v Korščevi ulici 32. Vse te tri primere so razbojniki obravnavali na svojih sestankih ter so delali načrte, kako bodo pri vseh treh poskusili svojo srečo. Proučevati so začeli navade in običaje izbranih žrtev ter so ugotovili, da bi bilo še najlažje izvršiti razbojništvo pri Strajnsku. Opazovali pa so tudi Koropca več dni ter ga zasledovali po cestah in ga določili kot svojo prvo žrtev, ki pride takoj za Strajnskom na vrsto.

Prva žrtev: Ivan Strajnski

Pokojni Ivan Strajnski je šel leta 1918 kot finančni stražnik v pokoj ter sta si z ženo kupila malo hišico v Mejni ulici št. 32. Ker sta živela oba silno skromno, poleg tega pa je žena prodajala na trgu prideleke iz vrta, je kljub kronski penziji šel v okolici glas, da ima Strajnskova precej pod palecem in da hrani doma denar. Pokojnikova žena se je večkrat sama bahala napram sosedam, da ima njen mož veliko denarja ter jim je večkrat kazala tisočake. Strajnskova hiša ima dvoje stanovanj. V enem je stanoval sam z ženo, v drugem pa poštni uslužbenec Hrastnik z ženo. Koller, ki je stanoval pri svojih starših v Mejni ulici, je vedel, da odhaja Strajnskova vsako jutro že zgodaj na trg ter so vrata okoli 11 dopoldne domov, Hrastnik pa da gre vsako jutro v službo, obenem z njim pa odide na trg kupovat tudi Hrastnikova žena. Na podlagi teh opazovanj so Koller, Stern in Belak zasnovali načrt za napad na Strajnskega na svoji seji v Magdalenskem parku dne 6. julija. Sklenili so, da Koller sam pri napadu ne sme sodelovati, ker ga čela

ulica pozna ter bi jim tako kmalu prišli na sled. Sporazumeli so se, da bosta izvršila napad le Belak in Stern. Pred napadom na Strajnskega pa so hoteli oropati še Lasbacherja. V torek, dne 7. julija, so se vsi trije podali proti poldnevni na Lasbacherjevo stanovanje. Koller je prežal pred hišo, Belak in Stern pa sta odšla z aktivkami pod pazduho v stanovanje ter se predstavila kot nastavljenca mestnega poglavarstva, ki imata nalog pregledati hišo, ker jo je treba renovirati. O tem pregledu sta napravila tudi navidezen zapisnik. Ko ga je Belak gledal, je Stern pregledoval še naprej ter je izmaknil iz predala nočne omarice v spalnici listnico s 150 Din. Plen je potem izročil Belaku, ki mu je dal 20 Din, ostalo pa obdržal sam. Kollerju pa sta rekla, da nista ničesar našla. Naslednji dan, 8. julij, je bil določen za

napad na Skranjška

Na vse zgodaj, okrog 6 so bili napadalci že pri Strajnski hiši. Prvi je bil tam Stern, ki je izvršil izvidniške posle. Videl je, kako je odšla naprej Strajnskova iz hiše, za njo Hrastnik in čez nekoliko časa še Hrastnikova žena. Vedel je, da je ostal doma samo Strajnski. Stern je Hrastnikovo pri njenem odhodu še vprašal, če je Strajnski doma in ko mu je to potrdila, je brez obotavljanja vstopil. Ko se je še razgovarjal s Strajnskom, pa je že vstopil Belak, ki je takoj od zadaj napadel izbrano žrtev ter udaril Strajnskega z nekim topim predmetom večkrat po glavi. Strajnski se je zgrudil na tla in oba napadalca sta ga začela daviti, dokler je bilo še v njem kaj življenja. Ker nista bila gotova, če je smrt že nastopila, sta vzel brisačo, ki je visela nad štedilnikom ter mu jo zadrgnila okrog vratu. Truplo sta nato zavlekla v sobo ter se podala na iskanje plena. Odprla sta omaro ter vlomila v skrinjico, v kateri je Strajnski hranil denar. Našla sta notri 4800 Din gotovine in dva zlatna prstana. Belaku se je zdelo jako zamalo, ker ni bilo več denarja. Rekel je Sternu, naj si vse skupaj sam obdrži pod pogojem, da prevzame vso krivdo nase, če bodo storilec prišli na sled. Stern je nato pristal. Oba morila sta nato odšla iz hiše, zaklenila vrata za seboj ter skrla ključ. Pred hišo sta se ločila. Stern je odšel proti Kollerjevemu stanovanju, poklical tega ter mu povedal, da je vse gotovo. Koller je zahteval zase nekaj denarja ter je dobil 150 Din, ki jih je nesel svoji materi. Kmalu se je povrnil skupno z materjo ter zahteval še več denarja. Stern je Koller-

Razburljiv dogodek s tihotapci na mitnici

Ljubljana, 28. maja.

V sredo zvečer se je na mestni mitnici Med Hmeljniki pripetil razburljiv dogodek, ki bi skoraj utegnil imeti hujše posledice, da ni službujoči mitničar ohranil potrebno mirnost. Nekako ob pol 8. zvečer je privozil mimo mitnice Med Hmeljniki s kolesom neki Ložar Ivan iz Tomačevega. Službujoči mitničar Šuštaršič je opazil, da ima kolesar sumljivo rejen suknjič in res se je pri preiskavi pokazalo, da je hotel Ložar uvoziti v mesto 2 steklenice žganja. Steklenici je imel privezani na motovozu ter obešeni okrog vratu, da mu je na vsaki strani spredaj visela pod suknjem po ena steklenica.

Mitničar je seveda zahteval od Ložarja, da plača od žganja užitnino. Tega pa se je Ložar branil ter je raje obe steklenici žganja vrgel pred mitničarja na tla ter ju razbil, da se je žganje razlilo po tleh. Šuštaršič se s piščalko poklical na pomoč svojega tovariša Dovča. Oba skupaj sta razburjenega tihotapca ukrotila ter mu odvzela kolo, ki sta ga odpeljala na linijski urad na Šmartinsko cesto, ker se je Ložar branil plačati užitnino. Ložar je postal še bolj divji ter je obema mitničarjema zagrozil, da bo že še prišel po kolo, in sicer ob devetih zvečer in ga bo dobil nazaj tako ali drugače.

Tat, ki „ima vedno smolo“

Beričovo, 28. maja.

V noči od erede na četrtek so imeli okoli 2 pri Kovčevih v Beričevu nenapovedan obisk. — Kovčevega Joža je v tej pozni noči uri prebudil iz spanja nenavaden ropot z dvorišča. Ker se mu je zdelo sumljivo, je hitro vstal in odšel na dvorišče pogledat, kaj je. Tam je naletel na nepoznane moškega, ki je držal v roki nož. Tega se je Jože ustrašil in zbežal, da bi poklical na pomoč še svojega brata Franceta. France je vzel samokres ter skupno z Jožetom odšel na dvorišče, kjer se je skrivaj neznanec. Ko ga je opazil, je sprožil samokres nanj. Zadel ga je v koleno, tako da neznanec ni mogel več ubežati. Onemogel se je zgrudil na tla. Brata sta hitro stopila k neznanecu, vendar ga tudi še sedaj nista mogla prepoznati. Poklicala sta takoj tudi orožnike z Dola. Vodja orožniške patrulje G. Praprotnik je ranjenca takoj spoznal, saj je že večkrat imel opravka z njim. Bil je to Podobnik Franc iz Trzinca, ki je bil zaradi tatvin že nekajkrat prej kaznovan. Podobnik je to noč skušal tudi izvršiti vlom in tatvino pri g. Jeranu, kar pa se mu ni posrečilo, ker domači še niso spali.

Kako je temu vlomilcu prišlo vse prav, kaže njegova zadnja tatvina pri Grotu, kjer je pokradel mlekarico posodo. Od Grotovih je odšel h Kovčevim, vlomil zaklenjena vrata v shrambo ter si nabral precej tesarskega orodja. Vse te stvari, ki so mu po svoji raznovrstnosti gotovo čudovito ugajale, je hotel odpeljati s kolesom. Pri nakladanju pa je napravil zanj toliko nezaželen ropot, da so se zbudili domači in mu ravno še v trenutku, ko jo je hotel popihati, zastavili pot.

Kolo, ki so ga našli pri vlomilcu, je skoraj gotovo tudi ukradeno. Pri zaslišanju pa dozdaj Podobnik še ni hotel povedati, kje ei ga je bil »izposodil«.

Ker se je Podobnik bal, da ga ne bi oni, ki so ga pri njegovem tatvinskem poslu zasledili, preveč ne pretepili, je pred njimi nad vse ganljivo obžaloval svoje dejanje. Orožnikom pa je samo na kratko pripomnil: »Imam vedno smolo!«

Uboj s polenom

Ljubljana, 28. maja.

V gostilni na Orljah je prišlo sredi okoli 18 do pretepa med delavcem Janezom Rojcem, rojenim leta 1910 v Goricih pri Sluani in med poselnikom Ignacijem Rajkom z Rudnika. Oba sta v gostilni popivala. Pajk je bil že precej vinjen in je silil v Rojca: »Plačaj, barabala! Rojce se je temu upiral in v trenutku sta se že spoprijela. Pajk je Rojca nekajkrat vrgel ob tla. Ker je Rojce hotel mirno poravnati spor in da bi se izognil kakemu hujšemu konfliktu, je zapustil gostilno in odšel

jevi materi nato izročil še nekaj sto dinarjev, potem je šel domov ter dal svoji materi 300 Din.

Stern in Koller na begu

Ko sta te stvari uredila, sta se Stern in Koller podala na beg. Sla sta po gozdovih proti Hočam, ter je Stern spetna opisoval potek dejanja. Dopolnila sta se, da bo Stern denar obdržal ter ga dal Kollerju po potrebi. V Hočah sta vstopila v avtobus ter se odpeljalo do Celja, odkoder sta nadaljevala vožnjo z vlakom do Zagreba. V Zagrebu sta popivala, ponočevala in veseljačila. Kmalu sta ves denar zapravila in sta bila že po 5 dneh suha, da jima ni preostalo drugega, kakor povratek v Maribor. V Maribor sta dospela ponoči ter sta se mimogrede javila pri svojih materah. Tu sta izvedela, da ju povsod zasledujejo ter sta sklenila pobegniti v Avstrijo. Koller je doma položil, da nima več denarja ter mu je mati dala 200 Din, ki jih je dobila od Sterna. Polovico je dal Sternu ter sta se nato podala proti meji, katero sta srečno prekorčila. V Avstriji pa so ju orožniki na podlagi naše tiralice kmalu izsledili in prijeli.

Samo Stern priznava

Od vseh treh obtožencev priznava Koller samo sodelovanje pri tatvini na škodo Lasbacherja. Obdolženi Stern priznava vse, le tega ne, da bi bil položil roko na Strajnskega. Pravi, da se je Belak boril s Strajnskom ter ga je zadavil, on pa da je med tem časom šel po skrinjico, jo odprl in izpraznil. Njegovo izmikanje pa ne drži, ker Koller sam pravi, kako mu je Stern opisoval potek borbe in je sam segel po brisači, katero sta z Belakom zavezala nesrečni žrtvi okrog vratu. Belak pa priznava samo tatvino na škodo Lasbacherja, glede razbojništva nad Strajnskom pa zanika vsako krivdo. Prizna pa, da so se medsebojno dogovarjali o napadu na Strajnskega. Pravi, da se mu je zdelo Strajnskovo bogastvo premalenost, da bi si z razbojstvom umazal roke. Človek da bi moral imeti najmanj pol milijona dinarjev, da bi se ga izplačalo ubiti. Iz izpovedi Sterna pa je jasno, da je tudi Belak sodeloval pri napadu in usmrtil Strajnskega.

Razprava proti vsem trem razbojnikom bi se bila že zdavnaj vršila, če ne bi bil Stern naenkrat meseca novembra začel v zaporu kazati znake duševne zmedenosti. Sprva so mislili, da simulira, vendar je zdravniška preiskava ugotovila, da je obolen za jetniško psihozo, kar se večkrat dogaja. Toda že 6. februarja se je Stern javil pri ravnatelju jetnišnice in navedel, da se je samo delal slaboumnega in da bo poslej poteril govoril. Res se je šele potem lahko začela podrobna preiskava, ker ga je preiskovalni sodnik lahko zaslišal.

Razprava ob času našega poročila še traja.

Skrunitelji križa izsledeni

Ljubljana, 28. maja.

Aretirani in v sodne zapore so bili odvedeni štirje hlapci, zaposleni pri prevozniku Čudnu na Viču, in sicer: France Tancik, 35 letni hlapec, doma iz Gorjenika pri Iški vasi, njegov tovariš 30-letni Albin Spes iz Pragerskega, samski delavec Janez Marinko, 34 let star, doma iz Vnanjih goric, in Lojze Turk, 43 letni hlapec iz Dvorske vasi pri Velikih Laščah. Tancik in Spes sta bila najprej ovadena zaradi zločina hude telesne poškodbe. — Po noči okoli 3. zjutraj 20. maja sta močno pretepla tudi pri Čudnu zaposlenega Josipa Znidaršiča. Motiv za ta pretep je dokaj nenavaden. — Hlapca sta iz senika potegnili Znidaršiča in ga začela peovat: »Zakaj si naju tožil pri gospodarju, da sva zabavljala o njem, da daje slabo hrano?« Znidaršič je njima kratko odvrnil, da tega ni storil, a se bo sam pri gospodarju pritožil, kadar bo sam to uvidel za potrebno. Sam je zadovoljen s suhim kruhom, samo da ima delo in mu ni treba krasti in beračiti. Tancik in Spes sta ga tako močno pretepla, da je Znidaršič moral iskati zdravniško pomoč v splošni bolnišnici.

Pred tem napadom pa so Tancik, Spes, dalje Marinko in Turk izvršili še drug nezasičen zločin. Tisto noč so hudo popivali. Z njih mize v gostilni je vino teklo kar v potokih. Baje so spili do 15 l vina. Bili so na Vrhovcih. Ko so se vračali domov k Čudnu na Viču, so jo primahali do križa, ki stoji v bližini polhovgrajske mitnice na Viču. Začeli so najprej strašno preklekati in imeli Kristusovo psalmo. Bilo je to okoli 23.30. Nato so začeli križ tresti in pretepali Kristusa. Eden surovežev je venomer vpil in se drl: »Bog, pojdi dol, da te ubijem.« Sedaj so vsi ovadeni zaradi teh dejanj in je proti njim uvedeno kazensko postopanje. Suroveži priznavajo zločin, a izgovarjajo se na popolno pijanost. Podivjanci bodo pač na sodišču prešli primerno plačilo. Kako sta bila Tancik in Spes podivjana, kaže dejstvo, da je Spes brnil Znidaršiča kar 12-krat v trebuh. Odrejena je drugače najstrožja preiskava.

Številni ponesrečenci v bolnišnici

Ljubljana, 28. maja.

Včerašnji praznik so ljudje zaradi izredno lepega vremena izkoristili za krajše izlete v bližnjo okolico. Pozno popoldne pa je prihrumela nad Ljubljano krajša huda nevihta z nalivom, ki je mahoma razpršila ljudi po cestah v najbližje hiše, podstreške, v okolici pod kak bližnji kozolet sredi samotnega polja, zlasti pa so se seveda takoj napolnile vse okoliške gostilne.

Ko so ljudje tako hiteli pred nevihto, so se pripetile tu pa tam večje hujše nesreče. Zlasti kolesarji so imeli večeraj smolo. V bolnišnico so jih pripeljali celo vrsto, ki so si polomili roke ali noge ali pa se sicer hujše poškodovali. Princič Milan, 12 letni sin banovinskega uradnika z Vrtovske ulice si je pri padcu s kolesa zlomil ključnico. Verbič Angela, 21 letna prodajalka v Gradaški ulici je s kolesa tako nesrečno padla, da si je močno pobila glavo in nezvesta obležala na tleh. Z reševalnim avtomobilom so jo prepeljali v bolnišnico. — V bližnjih Mostah je nek hude pes nevarno priznil v roko 6 letnega Emila Trtnika. V Stepanji vasi pa je enako pes ugriznil v nogo 4 letno Verico Dolinšek. V Kranju pa je pri telodvabi padel in si zlomil roko dijak Mikulš Jože. V Begunjah pri Lescah pa je padel v zvoniku po stopnicah Netere Jože ter se nevarno poškodoval.

Gad v peči

Moravče, 27. maja.

Komaj so po zadnjem deževju nastopili topli dnevi, že se pojavlja osobito po goratih krajih razna strupena golazen, ki ima med razgretimi pečinami svoja skrivališča. Nedavno je neka žena z moravških hribov prinesla butaro izpod rebri, kamor se ves dan upir sonce. Doma jo je vzel iz koša ter jo položila na ognjišče. Ko jo je razvezala, je zagledala v sredi med dračjem debelega gada, zvitega v klobčič. Zena se je prestrašila; imela pa je le še toliko poguma, da je vse skupaj porinila v peč na grmado. Butaro, ki je bila napravljena iz suhljadi, so na mah objeli plameni. Gad se je skušal rešiti iz ognja; vrgel pa se je v tlečo žerjavico, kjer je naglo poginil.

Umrla je večeraj v mariborski ženski bolnišnici gospa Vera Novak-Dostalova, profesorica na drž. realni gimnaziji v Mariboru kot osma žrtev sepse. Truplo pokojno bo prepeljano v Ljubljano. Čas in kraj pogreba bo objavljen jutri. Naj ji sveti večna luč! Žalujemo naše iskreno sožalje!

Naročajte Slovenski dom!

Telovske procesije v Ljubljani

Ljubljana, 28. maja.

Letošnje Telovske procesije v Ljubljani so vse zelo lepo izpadle, vespovedo je bila zlasti udeležba moških precej številna. Procesije v stolnici se je udeležil tudi ban dr. Nallačen, divizionar general Tomič, rektor univerze dr. Samec, župan dr. Adlešič, številni občinski svetniki ter zlasti lepo število narodnih noš. Procesije, ki jo je vodil sam g. knezoškof dr. Rožman, se je zlasti številno udeležila tudi Prosvetna zveza s svojo zastavo na čelo, dalje številno dijaštvo in akademiki ter starešine.

Tudi procesija v Trnovem zjutraj ob pol 7 je bila lepa ter se je udeležil med drugimi tudi mestni župan dr. Adlešič v svojstvu patrona trnovske fare. Narodnih noš je bilo v Trnovem celo skoraj več kakor v stolnici.

Procesije pri Sv. Petru se je udeležila tudi ženska četa vojaštva z godbo na čelo. Senpeterci so imeli razen tega v procesiji še svojo godbo iz bližnjega Šmartna, kjer so si godbo oskrbeli preprosti kmečki ljudje sami, vodi pa jih posestnik Bolta. Ta godba se je večeraj pri procesiji pri Sv. Petru lepo uveljavila. Veliko je bilo v procesiji tudi narodnih noš.

Omenbe vredna je bila tudi bežigradska procesija. Tam se je procesije letos prvič udeležila tudi šolska mladina iz nove ljudske šole, dalje tudi dijaštvo iz nove bežigradske gimnazije, eni in drugi z vsem učiteljskim in proforskim zborom na čelo. Novost pri bežigradski procesiji je bila, da je bil prvi blagoslov prestavljen iz Linhartove ulice pred novo gimnazijsko poslopje, kjer se je za okrasitev kapelice kakor poslopja zlasti podprl gimnazijski ravnatelj g. Hočevar. Omeniti je tudi plemenito gesto poveljstva topni-

čarskega polka, ki je ob času, ko se je pomikala procesija ob vojašnici, zbralo na dvorišču vojašnice celokupno vojaštvo z častniki vred, ki je dostojno izkazalo čast Najsvetejšemu.

Posebej pa moramo pri bežigradski procesiji poudariti neokusno in naravnost izzivajoče postopanje Strojnih tovarnen. Vsi verniki so se na glas glas zgražali in protestirali zoper tako ravnanje tovarne, ki niti na tak praznik ni mogla potrpeti z delom. Nasprotno: vprav, ko se je v bližnji Livarski ulici pred vilo g. Košmrla vršil zadnji blagoslov, so v tovarni najbolj divje razglašali in oglašujoče tolkli po nekih kotlih. G. župnik pater Zakrajšek je že zadnjič ob prazniku Sv. Jožefa, ko so v tovarni enako s polno paro delali in razbijali, sporočil vodstvu tovarne svoj protest in zgražanje zaradi tega ter prosil lastnike, naj nikar s takimi incidenti ne izzivajo vernikov. Že ob tej priliki je župnik poudaril, da bo sicer moral stvar sprožiti v javnost in zlasti naše župnike po deželi opozoriti, kako spoštuje cerkvene pravnike in kako se obnaša ob najsvetejših cerkvenih dogodkih tovarna, kjer ravno naše cerkve naročajo svoje zvonove in svečnike. To župnikovo svarilo dr. Lileku, ki je lastnik tovarne, pa očitno ni prav nič zaleglo, ker se je tovarniško delavstvo večeraj ob procesiji obnašalo kakor nalašč še bolj divje in izzivajoče. Zoper tako ravnanje Strojnih tovarn dela mo odgovorne lastnike ter to javno približamo in protestiramo v imenu vse javnosti in zlasti v imenu vernikov, od katerih tovarna prejema tudi številna lepa naročila.

Omeniti moramo seveda tudi procesijo na Viču, ki je bila zlasti številno morda najmočnejša med vsemi procesijami v Ljubljani.

Kulturni koledar

Lipež Viktor

27. maja 1902 je umrl na Vranskem pisatelj Lipelj Viktor. Rodil se je 16. marca 1835 na Vranskem. Gimnazijo je dovršil v Celju, univerzo na Dunaju, kjer je napravil izpit za zemljepis, zgodovino in nemščino. Najprej je bil suplent, a je moral zapustiti službo zaradi odločno narodnega mišljenja. L. 1863 je prišel v Zagreb na realko, kjer je postal tudi ravnatelj. Ko je bil 1892 upokojen, se je preselil na Vransko. Že v gimnaziji se je mnogo bavil z literaturo. Osnovni je dijaški list »Slavijo« in pisal v »Slovensko bčelo« in »Slovenski Glasnik«. Kot profesor in ravnatelj je napisal več šolskih knjig.

Božič Janez

28. maja 1884 je umrl v Kortah pisatelj Božič Janez. Rodil se je 15. okt. 1829 v Novi vasi pri Lescah. Gimnazijo in bogoslovje je dovršil v Ljubljani. Najprej je kaplanoval v Krašnji, kjer je zaradi stabege stanovanja skoraj ogleš. Potem je bil eno leto suplent na Raki, nakar je odšel na Dunaj študirat klasično filologijo, katere pa ni končal. Potem je bil v uredništvu Einspielerjevega slovenca. Že kot gimnazijec je sodeloval pri Slov. cerkv. časopisu in Vedežu. Pozneje je priredil »svobodno za Slovence«: Stric Tomaž ali življenje zamorcev v Ameriki od Henriete Stowe. Na Dunaju je poslovenil Platonovega Kritona in Apologijo. Izredno aktiven je bil tudi v »Slovenčevem« uredništvu.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, petek, 28. maja: Avgustin.
Sobota, 29. maja: Magdalena.

Nočno službo imajo lekarne: Dr. Kmet, Tyrše-va cesta 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Kino Union: »Ej Uhnjem«.

Kino Sloga: »Zena brez sramu«.

Kino Matica: »Harry Piel in njegov najboljši prijatelj«.

*** KINO ***
TEL. 27-30
SLOGA

Veliki nemški slager:
„Man spricht über Jacqueline“

Zena brez sramu
Albrecht Schoenhals Sabine Peters

TEL. 22-21
UNION

Danes poslednji:
Prekrasno filmsko delo

EJ UHNJEM
(Brodarji z Volge)

VERA CORENE

TEL. 21-24
MATICA

Danes poslednji:
Kriminalni film

Harry Piel in njegov najboljši prijatelj
(Volčjak kot sotrudnik policije)

Najnovejši žurnali v vseh treh kinih predvaja
kronanje v Londonu i. t. d., i. t. d.

== Predstave ob 16., 19. in 21. uri ==

Ljubljansko gledališče

DRAMA. Začetek ob 20. uri:

Petek, 28. maja: Zaprt.

Sobota, 29. maja: »Matura«. Izven. Izredno

znižane cene od 14 do 2 Din.

Nedelja, 30. maja: Zaprt.

Ponedeljek, 31. maja: Zaprt.

OPERA. Začetek ob 20. uri:

Petek, 28. maja: Zaprt.

Sobota, 29. maja: »Plamen«. Red Sreda.

Nedelja, 30. maja: »Veseli studenček«. Izven.

Izredno znižane cene od 24 Din navzdol.

Ponedeljek, 31. maja: Zaprt.

Torek, 1. junija: »Cyrano de Bergerac«. Izven.

Proslava 25-letnice umetniškega dela g. Ivana

Levarja.

Filmski žurnali so prosti mestne uvoznine

Ljubljana, 28. maja.

V soboto dne 22. maja in nedeljo 23. maja t. l. so kinopodjetja Matica, Union in Sloga pred glavnim sporedom opustila predvajanje običajnega filmskega žurnala, mesto tega pa prinesla na platno napis, v katerem so trdila, da mestni trošarinski urad neupravičeno zahteva od filmskih žurnalov po 300 Din uvoznine in da vsled tega ne morejo predvajati žurnala, čemur naj občinstvo oprost.

Ta trditev kinopodjetij pa je neresnična, kajti filmskih žurnalov trošarinski urad ne obdavi, ker so po tarifni postavki 53 a prosti plačila mestne uvoznine. Izjema se je primerila le v enem primeru, ki pa je ni zakrivil mestni trošarinski urad, temveč stranka, ki žurnala ni prijavila kot filmskega žurnala. Zato je trošarinski urad zahteval predpisano plačilo mestne uvoznine. To se je zgodilo v soboto, dne 22. t. m. dopoldne. Ker stranka ni hotela plačati uvoznine, ne da bi navedla, da se nahaja v zavitu poleg dveh kulturnih filmov en žurnal in je odšla, je uradnik nato filme spravil. (Da je bil med temi filmi tudi en žurnal, je bilo ugotovljeno šele v ponedeljek, dne 24. t. m., ko so vprito uradnika trošarinskega urada in stranke pregledali filme.) Glede uvoznine na filmske žurnale je trošarinski uradnik še v soboto posebej pojasnil stranki, da so filmski žurnali po tarifni postavki 52 a prosti plačila mestne uvoznine. Sicer pa so morala filmska podjetja vedeti za to že iz »Službenega lista« z dne 1. aprila t. l. Kljub temu so kinopodjetja predvajala omenjeni napis, kar je bilo tedaj povsem neupravičeno in neosnovano.

Glede kulturnih filmov pa velja sklep mestnega trošarinskega urada, da je smatrati kot kulturne filme, proste mestne uvoznine take kulturne filme, ki jih predvajajo kulturna, znanstvena in slična društva v poučne namene, torej res le v kulturne svrhe in ne v namenu dobička. Vse ostale tako zane kulturne filme zabavne vsebine, ki se predvajajo v poklenih kinopodjetjih radi dobička, pa je po sklepu mestnega trošarinskega odbora tarifirani po trošarinski postavki 53 a

Sezonski delavci odhajajo

Sv. Ana v Slov. gor., 27. maja

Spet je prišel čas, ko se odpravljajo od vseh iz Slovesne Krajine v velikem številu naši delavci na sezonsko delo v tujino, ker doma ni dovolj kruha za vse, vsaj ob takšnih gospodarskih razmerah, ki vladajo v današnjih časih pri nas. Vsako leto odhajajo na spomlad bodisi v Vojvodino, v Nemčijo, v Francijo, nekaj pa je tudi takšnih, ki si skušajo poiskati dela še kje drugod. Z nekim čudnim občutjem, kakor z neko negotovostjo in strahom se odpravljajo ti ljudje v tujino. Gledajo po prizori, ko se ti delavci — nekateri skoraj še otroci — poslavljajo na železniški postaji od svojcev, saj vedo samo to, da odhajajo od doma za nekaj časa, ne vedo pa, koliko bodo preko poletja v tujini zaslužili, da bi mogli čez zimo preživeti svoje domače, ki jim čez poletje varujejo skromni dom.

Nad tisoč takih delavcev je odšlo pred kratkim v Bačko in na državno posestvo v Belje. Tu opravljajo poljska dela, plačilo, ki ga dobe, pa ne govore nič kaj radi, če jih kdo po njem sprašuje. Človek ima vtis, da ta zaslužek ne more biti bogve kako velik, vendar pa, da je vseeno boljši, kakor pa bi ga lahko dobili kje doma. Odšlo jih je nekaj tudi že v Francijo, večja skupina pa je odpotovala v kratkem v Nemčijo.

V zadnjih letih so poleg delavcev iz Slovesne Krajine začeli odhajati na sezonsko delo tudi delavci iz Slovenskih gor. Agitacija za to sezonsko delo na tujem dela težki položaj tamkajšnjih prebivalcev sam. Med temi vsakoletnimi izseljenci so posebno revni kmetjski vinčarji in mali posestniki.

Prvi nastop plavačev

Dva nova državna rekorda

Plavalna sekcija SK Ilirija je včeraj z nad vse uspešno prireditvijo otvorila plavalno sezono v letošnjem letu. Hkrati je bila to tudi prva plavalna prireditev v Jugoslaviji v letošnjem letu. SK Ilirija je imela v gosteh znameniti klub Hannover Wasser Freunde, ki razpolaga z izbornim waterpoolom moštvi in ki je tudi nemški prvak v tej disciplini. Hannover Wasser Freunde so se na poti k svoji uspehi turneji po Avstriji in Madžarski ustavili tudi v Ljubljani. Oddto odpotujejo naprej v Italijo.

Z ozirom na nastop nemških plavačev in waterpoolistov, ki je hkrati tudi prvi nastop nemških plavačev v Jugoslaviji, je vladalo precejšnje zanimanje tudi s strani javnih oblasti. Tako sta pokroviteljstvo nad celo prireditvijo prevzela ban dr. Marko Natlačen in nemški poslanik v Belgradu von Herren. Nemškega poslanika je zastopal zagrebški konzul g. Freund, v banovem imenu pa je prisostvoval tekmar g. dr. Filip Orel.

Pred početkom tekmovalstva je g. Bettelo pozdravil nemške goste v imenu prireditelja in poklonil nemškemu klubu lično darilo — sliko ljubljanskega nebotičnika v megli — delo akademskega slikarja Luigi Kazimirja.

Poleg teč, ki so štele za dvoboj med Hannover Hasser Freunde in Ilirijo je program obsegal tudi nekaj teč, v katerih so nastopali juniorji. Prireditelj je uspešna v celoti, saj nam je dal že prvi start plavačev dva nova državna rekorda. Rezultati:

Za dvomach: stafeta 3 × 100 m mešano:

1. Ilirija (Vilfan, Steiner, Fritsch) 3:39.3.

2. HWF (Söhlmann, Stolze, Gunst) 3:45.2.

Juniorji na 50 m so startali v dveh skupinah.

Prva skupina: Pestevšek (Ilirija) 30:1, 2. Brumec (Ilirija), 31, 3. Hudnik (Ilirija) 32:6.

Druga skupina: Rupnik (Ilirija) 32:3, 2. Karbel (Ilirija) 33, 3. Jezeršek (Ilirija) 34.

100 m prsno: 1. Voller (SK Maraton) Maribor 1:28.2, 2. Poper (Ilirija) 1:34.1, 3. Močnik (Ilirija) 1:37.4.

Izven konkurence sta pokazala nekaj skokov naš olimpijonek Branko Zihertl in pa Kržan, zlasti Zihertl je s svojim novim skokom, 1 in pol saltom, združenim s celim vijakom, navdušil prisotno občinstvo tako, da je moral skok ponoviti.

100 m hrbtno: 1. Schell (Ilirija) 1:18.3, 2. Kuček (Ilirija) 1:23, 3. Vukadin (Ilirija) 1:27.8.

100 m prsno za dvomach: 1. Steiner (Ilirija) 1:16.4, 2. Freiman (HWF) 1:25, 3. Allerheiligen (HWF) 1:26, 4. Tori (Ilirija) 1:26.4.

V tej disciplini je sijajno razpoloženi Steiner postavil nov državni rekord. Dosedanji rekord je bil 1:18. Zmagovalec je celo progo preplaval v metuljčkovem stilu.

Stafeta 5 × 50 m prosto: 1. Ilirija (Zihertl, Čičinšajn, Fritsch, Marović, Vilfan) 2:22.8, 2. HWF (Gunst, Schwenn, Baier, Rulff, Söhlmann) 2:27.4.

Proslava majske deklaracije v Cerklih

Proslava 20-letnice majske deklaracije, ki se vrši v Cerklih pri Kranju dne 30. maja 1937 ob 2. uri popoldne.

Ob 2. popoldne zbirališče kolesarjev z okrašenimi kolesi pred kapelico »Kristusa Kralja«. Oblečeni v črni ali modri hlače brez rekelja in vestje. Po možnosti z zastavicami na kolesih. Prihod pred cerkev ob četrt na 3. popoldne. Pešci naj prihajajo iz svojih vasi pevajoč slovenske pesmi v skupinah. Po prihodu k cerkvi gredo vsi k litanjam. Po litanjah se bo razvil spreved mimo Kerno-ove hiše in pošte nazaj pred šolo, kjer se nadaljuje program: 1. Konjeniki v narodnih nošah, 2. kolesarji z okrašenimi kolesi, 3. dekleta z okrašenimi kolesi, 4. Dekliški krožek, 5. narodne noše peš, 6. godba, 7. gasilci, 8. zastava »Prosvetnega društva Cerklje«, 9. občinski odbor, 10. ostali zastopniki oblasti, 11. moški, 12. ženske.

Po sprevedu se zberejo vsi udeleženci pred ljudsko šolo, kjer se bodo razvrstili po redu, ki ga bodo določili reditelji.

Nato sledi: 1. Otvoritveni govor, 2. deklaracija mladenc, 3. deklaracija, 4. pesmi moškega in mešanega zbora, 5. moški zbor Rojakom, Slovenec sem..., 6. Mešani zbor Triglav..., Slovenska dežela..., 5. pojejo vsi udeleženci »Hej Slovenci«, 6. za zaključek bo v dvorani Ljudskega doma enodejanska igra »Naša pravda«.

Za goljufije v znesku 17.000.000 Din se mora zagovarjati pred sodiščem v Somboru uprava Odjake hranilnice. Uradniki so prikrivali dejansko stanje v hranilnici ter strankam pripovedovali vse lepše o hranilnici kakor pa je bilo v resnici. Dalje so ogoljufali nekaj ljudi tudi z menicami, najbolj pa so oškodovali hranilnico samo kot tako, da so dali neki trgovski družbi posojilo 6 milijonov, čeprav je bilo znano, da je bila ta trgovska družba že na robu propada. V upravi te družbe pa je bilo nekaj višjih uradnikov hranilnice.

Od tu in tam

Zaključna žrebanja v petem kolu državne razredne loterije bodo letos ne v Belgradu, temveč v Zagrebu. V zaključnem žrebanju se izvečajo glavni dobitki. Ravnateljstvo državne razredne loterije je namreč sklenilo, da se bo odslej žrebanje delno vršilo v Zagrebu, delno pa v Belgradu.

Kako se saharin tihotapi iz mesta v mesto, je odkrila varaždinska policija te dni. Kmetica Urša Novak iz Sv. Martina ob Muri je nesla v Varaždin preko dravskega mostu veliko pleteno košaro. Policaju se je zazdelo nekaj sumljivo, pa je Uršo povprašal, kaj ima v košari. Kmetica se je nekaj zvijala, nazadnje pa je morala na mitnici odpreti košaro, v kateri je bilo nekaj papirnatih vrečic od saharina. Potem so preiskali še njo in našli 12 zavojčkov saharina. Zapri so jo, drugi dan pa se je takoj javil njen mož. Ko so se njega preiskali, je imel okoli života povezano vrečo. Priznal je vse svoje tihotapske grehe. Ženo sta že dolga leta tihotapila saharin in ga razprodajala večinoma v Zagrebu.

Malaria je začela razsajati v Ravnih Kotarih in Benkovcu blizu Sibenika. Obbole so kar cele družine ter so zabeležili tudi že več smrtnih primerov. Lani ob tem času še ni bilo tako hudo. Težko pa je za oblasti, ker obolelim niso mogli takoj pomagati, ker niso imeli zdravstveni zavodi na razpolago dovolj kinina.

Gunšen zločin so odkrili v Jolžabetu pri Varaždinu. Pred tednom je reka Plitvica naplavila moško truplo, ki je bilo vse povezano z žico in potem obteženo s kamenjem in starim železom. Kmetje so takoj spoznali v mrtvecu posestnika Aleksa Leskovarja, ki je bil pred mesecem brez sledu izginil. — Komisija je ugotovila, da je bil Leskovar najprej zadavljen, nato skrit nekaj časa, potem pa šele vržen v reko. Sum je takoj padel na njegovo 25 let mlajšo ženo in njeno hčerko, ki sta z očetom zelo grdo ravnali. Leskovarjeva je sicer tajila udeležbo pri umoru, vendar pa so odkrili v njeni hiši del žice, s katero je bil mrtvec povezan. Dognali so tudi, da je bilo kamenje, s katerim je bil Leskovar obtežen, pobrano z domačega dvorišča.

Do 35 gramov so bila težka zrna toče, ki je padala v nedeljo in ponedeljek nad Vojvodino in Belgradom. Prvi dan je bil za Vojvodino hušji kakor drugi. Na premmogih krajih je toča oklestila trte in sadno drevje, najbolj pa v Banatu. Tudi vinogradi na Fruški gori so potolčeni. Cenijo, da bodo letos natrgali za najmanj 40% manj grozdja, čeprav je spomladanska rast kazala na dobro letino.

Angleški nogometni klub »Chelsea«, ki je bil v Belgradu temeljito tepen s 6:1, se je včeraj revanžiral v Zagrebu, kjer je porazil v lepi igri državnega prvaka Gradjanskega. Zagrebčani pravijo, da so jim Angleži pokazali lepo igro, tako, kakor jo znajo le oni sami.

Avtomobil se je včeraj popoldne zaletel v skupino sprehajalec v Zagrebu na Tuškancu. Posledice so bile strašne. Ena ženska je odletela v stran in se močno pobila po vsem telesu. Drugi pa je šel avtomobil preko prs in ji prsni koš strl. Ko je avtomobilist videl, kaj je naredil, je brezskrbno zapodil avtomobil in se odpeljal. Toda ljudje so si zapomnili številko avtomobila in ga bo policija kmalu imela v rokah.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš nad-
vse ljubljani soprog, oče, ded in praded, gospod

FELIKS URBANC

veletrgovec in posestnik

danes, 27. maja, v svojem 87. letu, po kratki
bolezni za vedno zatisnil svoje trudne oči.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek,
dne 28. maja ob 6 popoldne iz hiše žalosti
Sv. Petra cesta 1 na pokopališče k Sv. Križu.

Sveta maša za pokojnega se bo darovala
v ponedeljek, dne 31. maja, ob 10 dopoldne
v župni cerkvi Marijinega Oznanenja.

V Ljubljani, dne 27. maja 1937.

Fani Urbanc roj. Krisper, soproga

Franc in Josip Urbanc, sinova

Mici Perdan roj. Urbanc, hči

Almy Urbanc roj. Souvan, Luita Urbanc

roj. Staré, sinahi

Ena Kosler roj. Urbanc, vnukinja

Oskar Kosler, soprog vnukinje

Hubert in Renée Kosler, pravnuka

Znameniti londonski detektiv pravi:

„Zločincev vedno manj, zmanjkalo jih pa ne bo“

Walter Hambrook je gotovo eden onih Londončanov, ki se ga tamkajšnji vlomilci in zločinci najbolj boje. — Sedaj, ko odhaja po 38 letnem detektivskem delu v pokoj, bo tem njegovim preganjalcem najbrž vsaj nekoliko odleglo. Na videz ta mož ni dosti drugačen, kakor številni londonski bančni uradniki, ki niso nikdar imeli posla s takšnimi stvarmi kot on, pač pa mirno žive enolično življenje, brez večjih dogodkov in svoje proste dni prebijajo v londonskih predmestnih vilah in se le na večer sempatja pojavijo v kakšnem gledališču tako za spremembo. Pravijo tudi, da je Hambrook zelo simpatičen človek. Najbrž zato, ker zna toliko zanimivega povedati iz svojega detektivskega življenja. On je poleg tega tudi človek, ki dobro pozna ves razvoj kriminalistike v dobi, ki jo je preživel in je pod njegovim vplivom bila speljana marsikatera nova pot, ki zanesljivo in hitreje vodi k odkritju te ali one vrste zločincev.

On je prepričan, da so vedno bolj redki takšni zločinci, ki so svoja dejanja zakrivali iz navade. Način policijske preiskave je tako izpopol-

njen, da se je zločincev vedno težje izmotati iz mreže, ki jo je okoli njega spleta Scotland Yard. Med drugimi zanimivostmi iz svojega življenja je Hambrook povedal tudi tole: »Takrat, ko sem — pred 38 leti — nastopil svojo službo v Scotland Yardu, je bilo vse zasledovanje zločincev omejeno v glavnem le na njihove fotografije. Kogar so ujeli, temu ni bilo dovoljeno, da bi se v času, ko se je proti njemu vršila preiskava, smel briti, vsakega pa so na kratko ostrigli. Zato so bile njihove slike tako močno podobne med seboj, da je bilo pač vse prej kakor lahko ugotoviti, koga naj predstavljajo. Najvažnejša novost je bila vsekakor uvedba preiskave s pomočjo prstnih odtisov.«

Po Hambrookovem mnenju je ta novost v kriminalni vedi povzročila pravo revolucijo. On je tudi prepričan, da bo ta metoda obenem z radijem, z brezžičnim prenašanjem slik in moderno policijsko organizacijo zelo znižala število zločinov. »Nikdar pa ne bomo doživeli,« tako pravi Hambrook, »da bi na svetu ne bilo sploh nobenih zločincev več. Je pač preveč najrazličnejših ljudi...«

Po 1 funt medu gre čebela 37.500 krat na pašo

Cebelarji sicer vedo, da morajo njihove čeblice dostikrat precej daleč na pašo, ker n. pr. v bližini ni nikjer cvetoče ajde, kostanjev ali podobnega, kjer naj bi si nabrale medu. Gotovo pa še nikomur ni prišlo na misel, da bi računali, koliko morajo čebele napraviti vsak dan poti, ali da bi ugotovili, kako daleč si sploh upajo proč od svojih čebelnjakov. S tem vprašanjem so se v zadnjem času bavili v severni Ameriki na širnih tamkajšnjih prerijah. Pravijo, da se jim je posrečilo ugotoviti, da čebele navadno ne gredo rade dlje kot kvečjemu kakšnih 800 m. V tem krogu se navadno drže okoli svojega čebelnjaka. Šele tedaj, če tu ne najdejo dovolj hrane, se oddaljijo tudi do treh, v najbolj izjemnem primeru pa tudi celo do deset kilometrov. Če čebele slučajno tam nalete na polja, kjer je lahko dobili obilo medu, tedaj se tu ne zadržijo dolgo, pač pa hitro odletijo nazaj domov, da obvesti o tej »najdbi« svoje tovarišice, ki se nato v večjem številu podajo semkaj na pašo. Na kak način čebela sporoči to veso vest svojim tovarišicam, do danes še niso mogli ugotoviti niti najbolj razumni čebelarji. Izračunali so tudi, da mora čebela napraviti takšnih izletov na pašo 37.500, da nanosi v svoj panj okoli 1 funt medu. Vsakikrat prinese približno 40 miligramov medu. Čebela ne prinese v svoj panj že takoj čistega medu, pač pa le še nepredelan slad-

ki cvetlični sok, ki ga je za 1 funt čistega medu potrebno 1 kilogram in pol. Za to predelavo bi ena sama čebela porabila 12.500 delavnih ur časa. Toliko medu ena sama čebela ne bi mogla nikoli opraviti, ker živi navadno le — kakor so ne preveč težko ugotovili — kakih 35 dni.

Boj proti razrednim razlikam v Nemčiji

Nemška organizacija za pospeševanje raznih koristnih in zabavnih opravil v prostem času, »Kraft durch Freude« (KdF), je ustanovila na narodnosocialističnih načelih novo filatelistično društvo DSG (Deutsche Sammlergemeinschaft).

Zbiranje znamk je v Nemčiji zelo razširjeno in priljubljeno. Samo v Berlinu je bilo pred kratkim kakih 30 društev ali klubov z več tisoč člani. Radi ogromnega in naraščajočega števila članov so se morala društva razdeliti v odseke in pododseke. Koliko pa je še takih, ki se radi kakih predhodkov, samoljubnosti ali podobnih ovir nočejo vpisati v društvo.

Silno zanimivo je opazovati mnogoličnost socialnega položaja in poklica filatelistov. Zato je tudi razumljivo, da je bilo doslej toliko društev in klubov s čisto skromnimi ali visoko donječimi imeni: vsak je pač po svojih močeh skušal priti do čim popolnejše in dragocenejše zbirke, ne da bi pri tem kaj trpel radi svojega poklica. Novoustanovljeno društvo DSG pa spravi vse dosedanje »pod en klobuk«. Tu imaš dijake in profesorje, delavce

»Najboljša mati v Združenih državah severno-ameriških v letu 1937, gospa Gray. Vzgojila je tri sinove, ki vsi zavzemajo visoke položaje.«

in razne ravnatelje, uradnike in njihove vodje pisarn. Vsi tako različni ljudje pa imajo razen drugih, še nepriznanih skupnosti, končno to očitno skupno »lastnost«, da jih košček barvanega papirja lahko čisto omami.

Združevati ljudi na taki podlagi, je vsekakor precej genialno sredstvo proti razrednim bojem.

Zdravniška republika

Neka pariška ustanova nizozemskega kirurga dr. Esserja si že dve leti prizadeva najti ugodno podnebje, da bi sezidala bolnišnico in zdravilišča za razne vojne in druge invalide vseh dežel.

Odkar se je tej ustanovi pridružil tudi grški kralj, se ji je končno posrečilo najti cilj svojih želja. Dr. Esser je namreč z grško torpedovko »Niki« preiskal vseh 392 otokov grškega arhipela in se odločil za 80 kv. kilometrov velik otok Kyra Panaghia, kjer živi samo nekaj menihov in pastirjev. Na tem otoku namerava dr. Esser ustanoviti nevtrarno, neodvisno, mednarodno, samoupravno zdravniško državo, ki bi lahko v vojni prav tako kot v miru vršila svoje človekoljubno poslanstvo. Najboljši in najznamenitejši kirurgi sveta bodo lahko delovali v tej državi. Treba je samo še pravnikom najti pravo podlago za popolno neodvisnost države, pa se lahko takoj prično zidati klinike in bolnišnice, ker je ves potreben kapital že pri rokah.

Razen najboljših kirurgov bo na otoku tudi zbor psihologov, ki bo proučeval razne načine, kako spraviti pohablence v dobro razpoloženje in v zaupanje do življenja. Po možnosti bodo bolniki, ki se lahko prosto gibljejo, opravljali razna dela, da dobe veselje do življenja in se z delom nekoliko oddolže za oskrbo. (g)

Strela naredila za 170 milijonov škode

V severovzhodnem delu mesta Poznanj je strela udarila v shrambo za špirit in vžgala dva miliona litrov alkohola. Plamen, ki je švigal 50 m visoko, je resno ogrožal bližnja poslopja, kakor cerkev sv. Andreja, iz katere so hitro prenesli Najsvetejše in nekatere dragocenosti v neko drugo cerkev; potem vojaško skladišče in mestno klavnico, v kateri se je več klavnih živali zadušilo. Pravi čudež je bil, da se ni vžgala še druga shramba alkohola, kjer ga je bilo še okrog 5 milijonov litrov. Gasiti sicer ni bilo mogoče veliko, pač pa se je s pomočjo vojaštva posrečilo nezgodo precej omejiti. Zgoraj je neka bližnja papirnica, večina tovarniškega poslopja in ravnateljstva vila. Skodo cenijo na 20 milijonov zlotov ali približno 170 milijonov dinarjev. (g)

Naročajte Slovenski dom!

»André, sinko,« je zašepetala in me strastno objela. V tem njenem kriku je bila tako žgoča bolest in taka divja nežnost v tem obljemu, da me peče do dna duše še zdaj, kadar se spomnim na to.

Potem me je takoj odnesla iz sobe, da ne bi več gledal tega strašnega prizora. Njene moči je v žalosti podesetorila.

»Bog me kaznuje... Bog me kaznuje...« je ponavljala, ne da bi kaj pazila na besede, ki jih je izgovarjala.

In pokrivala mi je obraz, vrat, lase s poljubi in solzami.

Zaradi teh iskrenih solza tisti hip naj ti bo odpuščeno vse trpljenje, moje in mrtvega očeta, uboga mati. Vidiš, v najbolj črnih urah, ko me je pozival duh umorjenega očeta na mlačevanje, je vsa tvoja žalost govorila glasneje kakor njegova tožba. Zaradi poljubov in tistem hipu ti morem kljub vsemu verjeti. Ne, te solze in ti poljubi niso skrivali nobene zahrbtnosti. Tvoje srce se je prav iz dna upiralo strašnemu slučaju, ki me je oropal očeta. Pri-segam pri najinih vzdihih, v tistem hipu ti nisi bila v tej strašni zaroti. Odpusti mi, da si moram še danes to zatrjevati. Če bi ti vedela, kako je človek včasih žejen resnice in gotovosti! Tako žejen, da bi zblaznel!

Ko sem takrat vprašal mater, naj mi pove o strašnem dogodku, je rekla, da so očeta na vozu napadli. Ker ni imel nikakih listin pri sebi, dva dni niso mogli ugotoviti, kdo je.

Veliki ljudje mislijo radi, da je vsem otro-

Ljubljanski velesejem

Ljubljanski velesejem od 5. do 14. junija bo obiskovalcem nudil mnogo novega in zanimivega. Z obilico razstavljenih predmetov (strojev, kovinskih, papirnatih, kemičnih, živilskih, usnjenih izdelkov, blaga itd.), podajata naša domača industrija in obrt pregled o svojem delu in napredku v preteklem letu. — Za posetnike zlasti privlačne pa bodo še posebne razstave: Razstava poljedelskih strojev. Vzoren sadni vrt, zasajen z najlepšimi sadnimi drevmi, ki ga je uredil poznani sadjar Frido Lenard. Razstava malih živali, ki jo priredi društvo »Živalca«. Lovska razstava, ki bo pokazala v skrajni obliki stanje slovenskega lovstva, lovsko opremo, lovsko statistiko, gospodarsko vrednost lova itd. Na tej razstavi bodo zbrali predmete, ki bodo potem poslani na svetovno lovsko razstavo v Berlin. V priključku lovske razstave bomo videli živalski vrt, v katerem bodo zastopane množevne vrste dlakaste in pernate divjadi naših gozdov. — Razstava pohištva in avtomobilskih razstav bosta nudili bogato izbiro najmodernejših kakovostno dovršenih in v ceni najraznovrstnejših izdelkov v skladu z novodobnimi praktičnimi izsledki arhitekture in tehnike. — Gospodinje nam bodo letos pokazale vzorno stanovanje, v katerem se more gospodinja res udobno in srečno počutiti. V zvezi s to razstavo bo prirejena velika modna revija dvakrat dnevno, popoldne in zvečer. Tu bodo naši najboljši domači modni saloni, modistke, čevljarji in čevljarne ter frizerji pokazali najmodernejše modne kreacije za dame in gospode, perilo, kopalne obleke itd. Zanimivosti te revije pa bo tudi še to, da bo poživljena z varietetnimi točkami mednarodnih artistov. Ljubljanska tobačna tovarna bo imela razstavo tobačnih izdelkov monopolske uprave, ki bo gotovo zelo privlačna. Razstavljeni ne bodo samo izgotovljeni tobačni izdelki, ampak bo podan tudi pregled tobačnih vrst, njihov izvor, predelava tobaka in tobačne mešanice. Ko si boste vse to ogledali in si marsikaj zapomnili z poznejšo praktično uporabo doma, pa boste stopili na vinski oddelek velesejma, to je prostor, kjer se običajno shajajo znanci in prijatelji iz vseh krajev naše prostrane države, da obnove in utrdijo prijateljstva ob kozarcu dobrega vina in prigrizku. Številne godbe, plesišča, vrtiljaki, avtodrom, tobogan in številne komedije bodo razveseljevale staro in mlado. Priporočamo vam, da ne pozabite obiskati ljubljanskega velesejma, ki bo letos od 5. do 14. junija. Na železnica imate 50% popust za potovanje v Ljubljano od 31. maja do 14. junija, za povratek pa od 5. do 19. junija.

Bakterije na sadju. V nekem angleškem zdravniškem vestniku opozarja zdravnik dr. Smeall na dejstvo, da so bakterije na sadju zelo nevarne. Smeall svari pred zauživanjem datljev, češenj in grozdja, če niso ti sadeži temeljito očisti. Datlji iz Tunisa in Iraka, grozdje iz angleških kolonij, Argentine in z evropske celine, češenje iz Francije in Anglije so polne streptokokov, bacilov, ki povzročajo kolike, bacilov dvice in sliničnih kužnih klic. Sadeži, katerim ne olupimo kože, se morajo zagledati pred zavžitjem temeljito oprati.

Radio

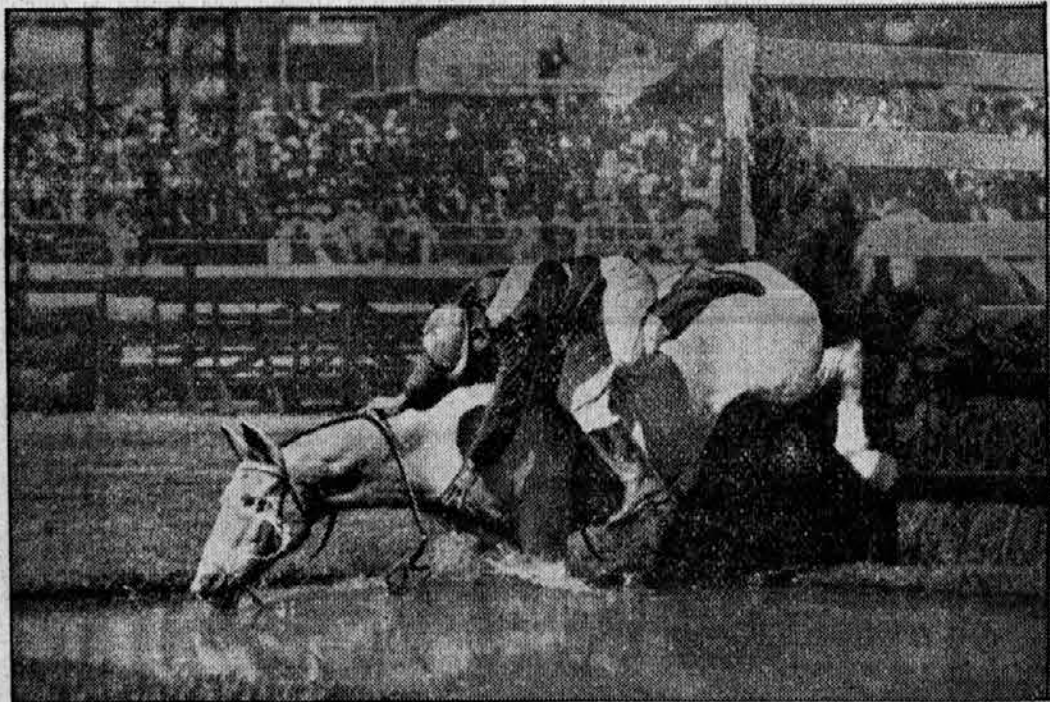
Podroben program ljubljanske in jugoslovanske postaje dobiti v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Programi Radio Ljubljana

Petek, dne 28. maja: 11 Solska ura: Pokrajinska oddaja iz Litijske — Izjava narodna šola, vodi J. Zupančič — 12 Iz naših poljan (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Radijski orkester — 14 Vreme, borza — 15 Ženska ura: Prosvetne in verske razmere na vasi ga. Krista Hafner — 16.20 Pierre: Ramuntcho (plošče) — 16.40 Francosčina (g. dr. Stanko Lehen) — 17 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 18.30 Nac. ura: Početki stikov med Vel. Britanijo in Srbijo — ob priliki 100-letnice prihoda prvega angl. konzula v Srbijo (dr. D. Stranjančević) — 19.30 Zanimivosti — 20 Koncert Radijskega orkestra — 21 Plošče — 21.10 V. Koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.30 Angleške plošče. — Konec ob 23.

Drugi programi

Petek, 28. maja, Beograd: 19.50 Več. konc. — 21 Zagreb — 22.30 Prenos iz restavracije. Zagreb: 20.40 Zagreb kvartet — 20.50 Klav. konc. — 21 Zagreb kvartet — 21.30 Operetna gl. — 22.20 Plošna gl. — Dunaj: 19.30 Popevke — 20.15 Igra — 22.20 Zab. konc. — Varsava: 20.15 Pester konc. — 21 Več. konc. — 22.30 Igra — Milan-Trst: 20.40 Pestra gl. — 21 Operni prenos — Rim-Bari: 20.40 Pestra gl. 21 Jazz. — 21.45 Simf. konc. — Berlin: 20.10 Valčekov večer — Vratislava: 20.30 Slušna igra — Frankfurt: 20.10 Goethe in Schiller v gl. — Hamburg: 20.10 Lipsko — Köln: 20.10 Reportažni spored — 21 Poziv frotnim tovarišem — Königsberg: 20.10 Majski večer, slušna prireditev — Lipsko: 20.10 Zab. konc. — Monako: 20.10 Večer nemške umetnosti — Stuttgart: 20.10 Plošče — 21.15 Mozartova gl.

Na konjskih dirkah v neprostoovoljno kopel.

Ljubezen, ki ubija

Gospod Jakob Termond, ki ga je bila mati pismeno obvestila, je prišel po jedi. Poslala sta me takoj spat, a ne tako naglo, da bi ne bil mogel opaziti izrednega bleska v očeh tega človeka. Imel je sinje oči, ki so se ponavadi mrzlo svetile v finem obrazu, katerega so obdajali plavi lasje.

Take malenkosti si vsak otrok zapomni, da se mu čez leta spet prikažejo v spomin, kadar jih obudi življenje. Podobne so tistim nevidnim črnim, ki se pokažejo na papirju šele, ko pisanje približamo k ognju.

Medtem, ko sem si prizadeval, da bi ostal v sobi pri njima, sem opazoval, kako so vznemirjene njegove lepe roke, ki jih je držal na hrbtu. Vrtel in obračal je z njimi palico iz trstike, ki sem v svojih najbolj skritih željah vedno hrepenel po njej.

Če bi ne bil toliko gledal te palice, bi mi bila ta znamenja skrajnega razburjenja zadržno ušla. Toda, saj je bilo vendar vse tako razumljivo: kako da ne bi gospoda Termonda zgrabilo in vznemirilo, ko je tako nenadno izginil njegov najboljši prijatelj, moj oče.

Glas pa, tisti sladki njegov glas, ki obda z zamešno mehko vso njegovo besedo, je bil gospodu Termondu hladen.

Ta glas mi je rekel:

»Jutri bom vse poizvedel, če bi se Cornélis do tedaj ne vrnil... Toda saj se bo vrnil.

Potem bo vse na mah jasno. Morda je odpotoval zaradi opravil, o katerih vam je govoril in je izročil kako pismo za vas postreščku. Ta pa je pismo pozabil oddati.

»Ah,« je rekla mama, »kaj mislite, da je to mogoče?«

Pogosto sem si v težkih urah obudil v spominu ta razgovor in videl v duši kraj, kjer sem ga šlišal. Gospod Termond me je še venomer samo razvajal kakor otroka, čeprav sem bil tedaj že v drugem gimnazijskem razredu...

Ko sem tako sedel na stopnicah, se me je polotil strašen nemir. Zdaj pa zdaj sem znova stresel vrata in na ves glas klical. Nihče mi ni odgovoril vse do trenutka, ko je stopila v sobo dekla, ki me je majhnega pestovala.

»Oče,« sem zakričal, »kje je moj oče?«

»Siromak, siromak...« je začela starka stokati, ko me je stisnila k sebi v naročje.

Deklo so izbrali, da bi mi naznanila grenko novico. Izvil sem se iz njenega objema in stekel po hodniku. Zdrvel sem skozi dve prazni sobi in preden me je utegnil kdo ustaviti, prišel v očetovo spalnico.

Groza!

To truplo na postelji, ki je bilo trdo povito v rjuhe; to lice brez krvi na blazini, nepremično, z osteklenelimi, na široko razprtimi očmi, kakor jih imajo mrlič, ki jim po smrti niso zatisnili vek; ta beli podbradnik in ta brisalka okoli čela; in pri vnožju je klečala žena, strda od žalosti, a še zdaj oblečena v vesele barve... to sta bila moj oče in moja mati.

Kakor brez uma sem se vrgel proti njej,